

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Distinctio Secunda. De Tertio Præcepto Ecclesiæ; sive De Jejunio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

DISTINCTIO II.

De Tertio Præcepto Ecclesiæ; sive,
De Jejunio.

QUÆSTIO I.

Quid sit Jejunium, & quæ ejus requisita?

1. **T**ertium Ecclesiæ Præceptum communiter sequentibus verbis comprehenditur: *Jejunia certis diebus, temporibusque indicta servato.* Concordat Canon 68. Apostolorum, de jejnijs Ecclesiasticis observandis expressè statuens: & textus c. *Quadragesima. de consecrat. dist. 5. cum seqq. can.* Tertium Ecclesiæ præceptum, quod?

2. Cæterum Jejunij nomen quandoque sumitur generaliter, pro abstinentia à vitijs & peccatis; in qua acceptione D. Augustinus tract. 17. in Ioannem, relatus c. *Jejunium. de consec. dist. 5. ait: Jejunium magnum & generale est, abstinere ab iniquitatibus & illicitis voluptatibus sæculi, quod est perfectum jejunium.* Et D. Basilius Homil. 1. de Jejunio: *Verum jejunium est, ab omnibus vitijs esse alienum.* In proposito non accipitur Jejunij nomen tam generaliter, sed magis propriè, ac specialiter pro abstinentia à cibo & potu. Jejunium generaliter acceptum, &

3. Jejunium, prout sumitur specialiter, ac propriè pro abstinentia à cibo & potu, rursus duplex est, naturale scilicet, & Ecclesiasticum. Jejunium specialiter, quid?

4. *Jejunium naturale est abstinentia à qualibet re sumpta per modum cibi, aut potûs, vel etiam per modum medicinæ.* Et tale Jejunium de præcepto Ecclesiastico requiritur ad summptionem SS. Eucharistiæ Sacramenti; unde Rubricæ Missalis, Tit. de *De-fectibus dispositionis corporis*, sic loquuntur: *Si quis non est jejunus post mediam noctem, etiam post summptionem solius aquæ, vel alterius potûs, aut cibi, per modum etiam medicinæ, & in quantumcunque parva quantitate, non potest communicare, neo celebrare.* Ubi tamen mox subjungitur in hæc verba: *Si reliquia cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt Communionem, cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ. Idem dicendum, si lavando os, deglutiatur stilla aqua præter intentionem.* Hæc ibi. Verùm de Jejunio naturali ex professo hic non agitur: sed de Jejunio Ecclesiastico; de quo loquendo, sit Et quando violatur?

Jejunium
Ecclesiasti-
cum, quid?

5. CONCL. I. *Jejunium Ecclesiasticum* est voluntaria abstinencia à cibo juxta præscriptum Ecclesiæ. Ita in re communis. Dicitur, *voluntaria abstinencia*: quia Jejunium est actus virtutis Temperantiæ, & consequenter debet esse actus liber, & voluntarius. Hinc, qui invitus omnino abstinet à cibo, quia nimirum eo caret, potius esurire, quam jejunare censetur.

Hoc non
frangitur
per potum.

6. Dicitur ulterius, *à cibo*: quia potus, quamvis sit vinum, non solvit Jejunium Ecclesiasticum. Nec obstat, quod quis sæpius de die bibat non solum ad sedandam sitim (quæ cum sit vehementior, & crebrius accidat hominibus præ fame, noluit Ecclesia, utpote pia Mater, potum prohibere) verum etiam ad sedandam aliqualem famem. Resp. enim, adhuc non solvi Jejunium: quia sub præcepto Ecclesiastico Jejunij non prohibetur intentio, sed solum externa cibi refectio, quæ fit contra præscriptum Ecclesiæ.

Cautela cir-
ca haustum
interdiu fa-
ctum.

7. Addunt Doctores, ad haustum interdiu factum, etiam modicum panis, vel amygdalas paucas accipi posse, ne haustus ille noceat. Interim tamen cavendus, quantum ad hoc, excessus, ne repetitis sæpius buccellis ad magnam tandem quantitatem deveniatur: nam Alexander VII. sequentem inter alias, ordine 29. Propositionem damnavit: *In die jejuniij, qui sapius modicum quid comedit, et si notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium.* Ab hoc proinde cavendum.

Ad Jejuni-
um Eccle-
siasticum,
tria requi-
runtur.

8. CONCL. II. Ad Jejunium Ecclesiasticum tria requiruntur, videlicet Abstinencia ciborum certi generis, Abstinencia plurium refectioinum, & Certa hora refectioinis. Ita rursus communis Doctorum; & patet ex perpetuo usu, atque praxi Ecclesiæ, & illic quoad singula declarabitur.

Delectus ci-
borum, in
quo confi-
stat?

9. Quantum igitur attinet ad primum, nempe ad *Abstinenciam à certis cibis*; sive, ut loquitur Concilium Trident. Sess. 25. cap. 21. *Delectum ciborum*: in primis diebus Jejunij abstinendum est à carne; deinde etiam à lacticiinis, videlicet à lacte, caseo, & ovis, prout habetur can. Denique, dist. 4. ibi: *Par autem est, ut quibus diebus à carne animalium abstinemus, ab omnibus quoque, qua sementinam carnis trahunt originem, jejunemus, à lacte videlicet, caseo, & ovis.* Accedit Decretum Alexandri VII. hanc inter alias, ordine 32. Propositionem damnantis: *Non est evidens, quod consuetudo non comedendi ova & lacticia in Quadragesima obliget.*

Circa lacti-
cinia est at-

10. Verum his non obstantibus, quantum attinet ad lacticina, attendenda est consuetudo cum generalis, tum particularis loco-

locorum: utpote quae partim est optima legum interpret, par- tendenda
tim etiam, sicut de novo potest legem inducere, ita & priori de- consuetudo
rogare. Unde in primis in Ferijs sextis, & Sabbatis per annum, locorum
quando aliud jejunium de praepcepto non occurrit, ubique loco-
rum permittuntur lacticia, etsi esus carniū sit prohibitus.
Deinde in quibusdam locis ova atque lacticia solum prohi-
bentur tempore Quadragesimae, & extra illud non sunt vetita; alie
ubi vero diebus jejuniū etiam extra Quadragesimam non
permittuntur, ut notat Navarrus cap. 21. Manual. n. 15. Tan-
dem in Germania ex antiqua consuetudine videmus permissa o-
va, & lacticia omnibus jejuniis totius anni; idque factum cre-
ditur ob defectum olei, atque aliorum ciborum Quadragesima-
lium, qui alibi abundare solent.

11. Quoad secundum, videlicet quoad Abstinentiam plurium
refectionum, est sciendum, quod ad Jejunium requiratur, ut in die
(sive intra spatium unius diei naturalis, à media nocte usque ad
aliam mediam noctem computandum, arg. l. More Romano. ff. de Fe-
rijs) non nisi unica refectio, seu comestio fiat: prout fatentur una-
nimitè Doctores, & patet ex perpetua atque universali Ecclesiae
consuetudine. Verum tamen est, quod Ecclesia his posterioribus
saeculis ob corporum infirmitatem, quae Mundo senescente semper
magis augetur, & alijs rationabilibus de causis, ex longæva con-
suetudine & tacito consensu indulserit, ut praeter dictam unam
comestionem modicum aliquid cibi serò per modum collatiun-
culae sumatur. Dicitur notanter, modicum aliquid cibi: quia qui no-
tabiliter excederet, procul dubio jejunium frangeret. Sed de hoc
amplius n. 23. & seqq.

12. Tertia tandem Jejunij conditio, quae est Certa refectionis
hora hoc importat, ut unica illa resectio non prandij, sed coenae
rationem obtineat: unde & Breviarium Romanum in Bene-
dictione Mensae praescribit, quod, quando semel comeditur (puta
diebus Junii) omnes preces dicantur ut in Coena. Et quidem
haec unica resectio prioribus saeculis tempore Quadragesimali
usque ad vespertam prorogari debebat, uti patet ex can. So. est.
de consec. dist. 1. Alijs vero diebus jejunalibus differabatur us-
que ad horam nonam, quae est tertia post meridiem, uti testa-
tur D. Bernardus Serm. 4. de Quadragesima. Caeterum hisce po-
sterioribus saeculis, quibus ob corporum infirmitatem concessa
fuit collatiuncula vespertina, pariter ob eandem causam usu re-
ceptum est, ut resectio illa unica fiat circa meridiem, & Vespere

Abstinentia
plurium res
fectionum
quid im-
portet

Certa resec-
tionis hora
quae

in Choro tempore Quadragesimæ dicantur manè ante comestio-
nem, ut sic primævæ consuetudinis Ecclesiæ memoria retinea-
tur. Sed quia de istis tribus Jejunij Ecclesiastici conditionibus spe-
ciales occurrunt difficultates, hinc sic

Q U Æ S T I O II.

Solvuntur varia Dubia circa tres Jejunij con-
ditiones.

Dispensatus 13.
circa esum
carnium, an
possit bis
comedere?

Quæritur I. circa primam Jejunij conditionem, An di-
spensatus circa esum carniū, censeatur dispensatus
ad non jejunandum, ita ut possit sæpius de die come-
dere? Resp. cum Mastro *disp. 12. Theol. Mor. num. 6.* diversas
quoad hoc dubium esse Doctorum sententias.

Sententia
negativa
multorum,

14. Et quidem negativam sententiam non pauci tenent, ut
Graffæus, Petraza, aliique plures; quam sententiam amplectun-
tur etiam Lessius, Reginaldus, Cajetanus, Navarrus, & multi
alii, loquendo de casu illo, quo quis dispensatus est in esu carniū
non ratione debilitatis naturæ, sed quia à piscibus abhorret, aut
hi ejusdem temperamento nocere solent. Rationem dant: quia
præceptum Ecclesiæ, quando non potest servari in totum, nihil-
ominus in parte, quæ servari potest, servandum est, *arg. c. Cùm
dilecti. de Dolo & contumac.* Idem suadetur per simile: nam qui
non potest recitare totum Breviarium, potest tamen recita-
re partem, tenetur ad recitandam partem, prout alibi (a) di-
ctum. Sic etiam, qui est dispensatus in duplici refectioe, non id-
circo est dispensatus in esu carniū. Confirmatur: quia, quan-
do quis est dispensatus in esu carniū non ratione suæ debilita-
tis, sed quia à cibis jejunalibus abhorret, nulla subest causa, cur
gemina comestio concedatur; ergo saltem tunc ea erit illicita:
nam dispensatio sine causa non valet.

(a) Tract.
6. Dist. 1.
p. 83.

Affirmativa
probabi-
lior.

15. Affirmativa nihilominus sententia est probabilior, at-
que inter Doctores communior, quam tenent Toletus, Diana,
Tamburinus, Azorius, Filliucius, & Mastro, citans plures alios.
Ratio est: quia abstinentia ab esu carniū est de substantia Je-
junij Ecclesiastici; ergo qui dispensatus est quoad comestionem
carniū, eo ipso est dispensatus à Jejunio, & consequenter pote-
rit bis vel sæpius comedere; cùm sublatâ substantiâ Jejunij, cen-
seatur solutus à lege Jejunij. Et per hoc patet ad rationes prio-
ris

ris sententiæ, quæ solùm urgent in illis casibus, quibus præceptum Ecclesiasticum potest servari quoad suam substantiam saltem ex parte, licet non ex toto: quod non fit, neque concessâ comestione carniû fieri potest in Jejunio Ecclesiastico.

16. Quæritur II. quantum attinet alteram conditionem Jejunij, An semel tantum in die Jejunij comedens, sed tot cibis Quadragesimalibus ventrem replens, ut nullam carnis afflictionem sentiat, quinimò gulæ indulgeat, violet Jejunium Ecclesiasticum? Ratio dubitandi est: tum quia Jejunium Ecclesiasticum est actus Temperantiæ: atqui talis actus Temperantiæ in proposito non intervenit, ob excessum illum, qui degenerat in gulum, vel etiã ebrietatem. Tum quia parùm refert, quid de æquipollentibus fiat: atqui talis una excessiva comestio potest æquivalere duabus vel tribus alijs comestionibus; per quas utique frangeretur Jejunium Ecclesiasticum. Tacentur aliæ rationes, quas ponit Covarruvias *lib. 4. var. Resolut. cap. 20. num. 11.*

Jejunium Ecclesiasticum an violet, replens ventrem cibis Quadragesimalibus? Ratio dubitandi.

17. Resp. cum Reginaldo *lib. 4. cap. 14. n. 163.* Cajetano, Medinâ, & alijs, quamvis talis perdat meritum jejunij in totum, vel in partem, simulque peccet juxta qualitatem excessûs (etiam mortaliter, si excessus tam magnus sit, qui in non jejunantibus culpam mortalem induceret:) nihilominus is non judicabitur ab Ecclesia transgressor jejunij, neque ex eo capite punietur à Deo, sed ex alio, quia videlicet peccavit peccato gulæ; aut, si excessit in nimio potu, peccato ebrietatis. Ratio est: quia talis non agit contra substantiam jejunij Ecclesiastici; nam Ecclesia solùm præcipit abstinentiam à carnibus, & à secunda refectione, atque ut ante certum tempus non fiat refeccio; quæ omnia in casuposito observantur.

Resolutio Quæstionis.

18. Ad rationes dubitandi, & earum primam dicitur, Jejunium Ecclesiasticum dici actum Temperantiæ, non quòd Ecclesia illum præcipiat ut modificatum omnibus conditionibus virtutis Temperantiæ, sed ut modificatum ad minimum saltem tribus jam enumeratis. Neque obstat, quòd Ecclesia præcipiens jejunium, intenderit corporum nostrorum castigationem. Resp. enim, hoc parùm urgere: quia finis præcepti non cadit sub præcepto, ita videlicet, ut finis ipse præceptus esse censetur. Deinde ejusmodi castigatio intervenit in proposito saltem per hoc, quòd fiat abstinentia à carnibus, atque secundâ refectione: aliæ verò mortificationes sunt quidem saluberrimæ, atque à SS. Patribus passim commendatæ, ex tamen non cadunt sub specia-

Solvuntur contraria.

præcepto Jejunij Ecclesiastici, ut dictum. Ad alteram instantiam negatur minor: etsi enim unica illa comestio possit æquipollere pluribus quoad quantitatem ciborum sumptorum, non tamen pluribus æquipollere quoad multitudinem refectioinum; quia semper manet unica refectio.

Sæpius in die Jejunij comedens carnes, peccat toties quoties comedit?

19. Quæritur III. An qui sæpius comedit in die Jejunij, toties peccet, quot sunt comestiones? Resp. I. Quando in die Jejunij comeduntur cibi vetiti, utpurà carnes, toties peccatur contra præceptum Jejunij, quoties distinctis comestionibus manducantur tales cibi. Ita Doctores communiter. Ratio est: quia in præcepto Jejunij duo includuntur, quorum unum est simpliciter negativum, scilicet ne comedantur cibi vetiti; alterum verò affirmativum, nempe ut quis unicam refectioem, & quidem non nisi tempore debito sumendâ, contentus sit: atqui per quamcunque carniû comestionem semper violatur præceptum Jejunij, quatenus est negativum; ergo etiam toties peccatur, & quidem mortaliter, nisi excuset levitas materiæ. Et hoc ultimum idcirco additur, quia negari non potest, in proposito dari posse peccatum veniale ob levitatem materiæ: ut si de cibis vetitis comedatur duntaxat modicum quid, purà in quantitate unius unciz, vel (ut aliqui volunt) duarum unciarum.

Et quidem mortaliter, nisi excuset levitas materiæ; quare?

Quid, si sæpius quis comedat cibos licitos?

20. Resp. II. Qui verò sæpius in die comedit cibos ceteroquin licitos, peccat solum per secundam comestionem contra præceptum Jejunij, non verò per tertiam, vel alias subsequentes, Ita Maltrius *loc. cit. n. 9.* cum communiori & probabiliori Doctorum, contra Medinam, & paucos alios. Ratio est: quia præceptum Jejunij non obligat ad impossibile: atqui positâ jam secundâ comestione, quamvis culpabili, impossibile est, ut quis unicam tantum refectioem contentus sit; ergo ad hoc amplius non obligat; & consequenter fit peccatum contra legem Jejunij in secunda tantum refectioem, non autem in alijs sequentibus. Dicitur, *contra legem Jejunij*: nam per subsequentes comestiones potest quis peccare contra Temperantiam, licet non contra præceptum Jejunij.

Solvuntur instantiæ.

21. Nec dicas, Præceptum Jejunij est de unica tantum refectioem: atqui toties quis agit contra hoc præceptum, quoties ultra unicam refectioem comedit interpolatis vicibus; ergo etiam toties peccat. Resp. negando minorem: quia post secundam illicitam comestionem præceptum Jejunij de unica tantum refectioem, seu potius, ut quis unâ duntaxat refectioem

con-

contentus sit, amplius servari non potest, sicque quoad hoc cessat eius obligatio,

22. Nec obstat, quod quis saepius comedendo carnes in die Jejunij, saepius peccet; sicque a pari etiam plures sumendo refectioes videatur saepius peccare. Resp. enim negando consequentiam, & paritatem. Disparitas est: quia praecipuum de non comedenda carne est simpliciter negativum, obligans semper & pro semper in die Jejunij, potestque post primam comestionem carnis adhuc pro reliqua diei Jejunialis parte servari. Praecipuum verò de sumenda una solum refectioe, non obstante, quod etiam primam fronte videatur negativum, nihilominus remelius considerata est affirmativum, obligans, ut jejunans sit unica comestione contentus; & hoc post secundam comestionem est observatu impossibile.

Differentia inter praecipuum de non comedenda carne, & non sumenda secunda refectioe.

23. Quæritur IV. Quid censendum de Collatione vespertina? & I. Collatio vespertina, quæ prioribus saeculis ignorabatur, posterioribus hisce saeculis ob corporum infirmitatem, quæ Mundo senescente semper magis magisque augetur, & alijs rationabilibus de causis, ex generali consuetudine, & tacito consensu Ecclesiae, in modica quantitate permixta est, ac licita. Ita communis. Et hanc Doctores non refectioem, sed refectiunculam duntaxat, per quam jejunium non solvitur, appellandam censuerunt, utpote in parva solum quantitate sumendam.

Collatio vespertina, an permixta?

24. Resp. II Quantum cibi in tali refectiuncula, seu Collatione, licitum sit sumere, non tam facile est determinare; & forsitan aliquibus de hoc disputantibus illud D. Hieronymi dictum quadrat, quod refertur can. Gloria. 12. q. 2. *Plenus venter facile de jejunij disputat.* Referam igitur praecipuas, & probabiliores sententias Doctorum, saltem in hoc convenientium, quod refectiuncula illa (ut ipsum nomen demonstrat) debeat esse modica, ne transeat in coenam vel semicoenam.

Quantum cibi in ea sumere liceat?

25. Et quidem Filliucius tract. 27. c. 2. n. 32. ait, in hac refectiuncula quatuor, quinque, vel ad summum sex uncias sumi posse, ut volunt (inquit) plerique ex Recentioribus. Unde ultra sex uncias (*Uncia est duodecima pars assis, sive unius librae: sed libra aromataria est major quatuor uncias, & continet triginta duas semiuncias*) inciperet refectiuncula deficere a debita mensura, & accederet ad peccatum, levius vel gravius, juxta qualitatem excelsus,

I. Sententia, certas uncias admittens. Uncia, quid?

II. Sententia, id determinandum eentens pro varietate circumstantiarum ;

26. Deinde alij asserunt, non posse taxari, seu determinari certam pro omnibus jejunantibus quantitatem cibi pro Collatione vespertina, sed eam variam esse posse pro varietate tum personarum ; uti videre est in provecioribus ætate, infirmis, nobilibus personis, qui pluribus epulis & delicatioribus assueti sunt : tum locorū ; uti accidit in frigidis regionibus, ubi major Collatio conceditur, quàm in callidis : tum exercitij & laboris, in quo quis occupatus est, vel defatigatus. Nam quia hujusmodi labor quandoque totaliter excusat à Jejunio, pariter existente aliquâ rationabili causâ, v. g. laboris, studij, aut hujusmodi, aliquid ultra consuetum sumi potest in Collatione.

Vel admitrens quartam partem justæ cœnæ,

27. Quòd si regulam quandam generalem etiam circa hoc petas, respondet Reginaldus *lib. 4. n. 185.* & post eum Layman *lib. 4. tract. 8. cap. 1. n. 9.* ordinariè loquendo, & nisi aliqua causa justa excuset, v. g. laboris, infirmitatis, &c. non esse notabiliter excedendam quartam partem eorum, quæ jejunanti spectatâ suâ complexione sufficerent ad ordinariam cœnam : alioquin enim quis semicœnaret.

III. Sententia, ad consuetudinem locorum recurrens,

28. Alij verò, ut Bonacina *punct. 3. de Jejunio, n. 2.* citans Tôletum, & alios, asserunt, hanc regulam esse desumendam ex consuetudine in singulis Regionibus receptâ : nam refectiuncula ista est per consuetudinem introducta ; ergo sumi potest juxta limites receptæ consuetudinis. Cavendum tamen, ne tanta cibi quantitas sumatur, ob quam collatio transeat in cœnam, vel quasi cœnam.

In Collatione an etiam qualitas ciborum sit attendenda?

29. Resp. III. Utrum in refectiunculâ illâ non tantùm quantitas, sed & qualitas ciborum sit attendenda, rursum diversæ sunt sententiæ ; in praxi tamen tum recepta locorum consuetudo, tum aliæ circumstantiæ erunt attendendæ.

Sententia.

30. Prima pars de diversitate sententiarum inter Doctores. ex eo patet : quia plerique Doctores pro Collatione solùm admittunt leviuscula ciborum genera, quæ parùm nutriant, & potiùs ad sitim extinguendam deserviant : ut sunt herbæ, poma, uvæ, & hujusmodi fructus arborum, nec non & aliqua ex saccharo confecta. His tamen ex communi usu, vel in defectum fructuum, vel ne hi soli noceant, panem addi posse concedunt, non obstante, quòd panis plurimùm nutriat, famémque depellat : cibos autem, qui communiter inter fercula apponuntur, ac juscula cocta ex pane, & hujusmodi, nisi adsit alia causa excusans,

cen-

consent esse prohibita. Ita Filiucius, Azorius, & alij, quorum sententia communiore usu videtur esse recepta.

31. Econtrà Bonacina *loc. cit.* & quidam alij volunt, in dicta refectiuuncula non tam strictè prohiberi cibi qualitatem, sicuti interdicitur quantitas: unde dictus Author admittit, posse licitè sumi jusculum, modò non sit de cibis prohibitis, comedi pisciculum, aut exiguam partem piscis majoris; imò plures res in eadem Collatione degustari posse, dummodò cibi quantitas non excedatur, neque Collatio transeat in cœnam, nec aliud præceptum obstat. Et hæc quoad diversitatem sententiarum.

32. Altera pars datæ responsionis, videlicet in hoc attendendam esse receptam consuetudinem locorum, ex eo patet: quia refectiuuncula illa est introducta per consuetudinem, ergo juxta hujus limites poterit sumi. Sic in partibus hisce Septentrionalibus passim pro Collatione admittitur caseus unà cum ovis frigidis, quamvis hi cibi præ cæteris nutriant, atque in alijs terris prohibeantur. Quod autem de jusculis calidis addit Bonacina, id consuetudo hæctenus recepta non videtur admittere, nisi in casu debiliore complexionis, vel aliâ justâ causâ interveniente: prout forsan inter Personas nobiliores delicatioribus assuetas, aut studijs gravioribus defatigatas, quandoque fieri solet.

33. Quæritur V. circa tertiam Jejunij conditionem, An sit peccatum mortale, notabiliter anticipare tempus ordinariæ comestionis in die Jejunij, v. g. per unam, vel alteram horam? Resp. Non desunt equidem Doctores, qui putant, hoc esse peccatum mortale, si absque justa causâ fiat; pro qua sententia citatur Navarrus *c. 21. Manualis, n. 27.* Covarruvias, Cajetanus, & nonnulli alij: dicendum tamen cum communiore, & probabiliori Doctorum, id non esse peccatum mortale, sed veniale solum, si fiat absque justa causa. Ratio est: quia non violatur substantia præcepti Jejunij, sed tantum circumstantia quædam accidentalis. Lessius *lib. 4. de just. & jure, cap. 2. n. 13.* & alij.

34. Dicitur, *sed veniale tantum, si fiat absque justa causa*: quia tunc fit aliqua inordinatio. Quòd si verò justa causa subsit, utputà iter sit ineundum, si hospites dimittendi, aut hujusmodi, nullum erit peccatum, ne quidem veniale.

35. Quæritur VI. Utrum similiter ille peccet, qui manè sumit Collationem cæteroquin sumi solitam, & prandium usque ad vespas vel noctem differt? Respondet Bonacina

ll. Sententia.

In praxi attendenda est recepta locorum consuetudo.

Quale peccatum sit, anticipare tempus comestionis?

quid, si justa causa subsit?

An sit peccatum, si manè

11111.

Collatione
differe
prandium
ad vespe-
ram?

num. 6. & Layman num. 10. cum alijs communiter, id continere peccatum veniale. si fiat absque causa. eò quòd pervertatur ne- cepta consuetudo: nullum, si justa causa interveniat. v. g. copia negotiorum, non permittentium sumptionem prandij in mèri- die, vel periculum infirmitatis, &c. Verùm Mattheus *cit. disp. 12. n. 8.* Reginaldus *lib. 4. num. 186.* Azorius, & quidam alij, proba- bile esse censent, talem (dummodò sumat refectiunculam horã consuetã prandij, & non priùs, nisi adsit alia justa causa) nec ve- nialiter peccare, licet sine speciali causa differat prandium ad noctem. Rationem dant: quia talis modus neque ex toto, ne- que ex parte, solvit substantiam jejuniij: quinimò hic modus je- junandi magis conducit ad corporis afflictionem, unde & olim in Ecclesiã primitivã refectio sumebatur ad vesperam.

QUÆSTIO III.

Quæ sit obligatio Jejuniij?

Jejuniã solo
jure Ecclie
fasticosa-
natur sunt

36. **C**ONCL. I. Omnia Jejuniã solo jure humano, seu ex præcepto Ecclesie instituta sunt, quamvis Jejuniũ Quadragesimale, nec non Jejuniã Quatuor anni Tem- porum ex Apostolica traditione descendant. Ita communis. Ratio est: quia si Jejuniã essent Juris Divini, sive à Christo Domi- no instituta, non potuisset tanta variatio circa ea intervenire, quantam ex consuetudine varijs locis & temporibus patet esse inductam; siquidem contra Jus Divinum non valet consuetu- do, *cap. ult. de Consuetudine.*

Jejuniã
Quadrage-
simale ab A-
postolis in-
stitutum.

37. Cæterum sub Jure humano Ecclesiastico comprehen- dentur ordinationes Apostolorum, quas ipsi ut Rectores Eccle- siarum fecerunt. Et quidem Jejuniũ Quadragesimale, ad ex- emplum Christi Domini per quadraginta dies jejunantis, ab Apo- stolis fuisse institutum, patet ex Canone 68. Apostolorum: unde D. Leo *Serm. 6. de Quadragesima* ait: *Apostolica institutio quadra- ginta dierum jejunijs impleatur.* Et hoc ipsum alijs SS. Patres passim docent. Verùm quidem est quòd S. Ambrosius *Serm. 25.* alle- rat, *indictam esse Quadragesimam à Domino.* At hujusmodi dictum ex eo salvatur, quia Apostoli ad Christi imitationem, & ex Divi- no instinctu illud Jejuniũ præceperunt.

Quid de
Quatuor
anni Tem-
poribus?

38. Porro Quatuor anni Tempora instituit S. Callixtus Pã- pa I. quibus Jejuniũ ex Apostolica traditione accèptum ab omnibus servaretur; ut habetur in Breviario Romano, & *Le-*

titio.

tionibus Festi ejusdem, die 14. Octobris : reliqua verò Jejunia successi-
vè per Ecclesiam fuerunt instituta.

39. CONCL. II. Hoc præceptum Jejunij ita obligat, ut si violare je-
abique justa causâ violetur, committatur peccatum mortale. Ita junium Ec-
communis, & certa Doctorum, paucis exceptis, & à Lessio *loc. cit.* clesticū,
num. 32. relatis, qui volebant, tunc solùm peccari mortaliter, quan- est pecca-
do ex consuetudine aut contemptu violatur. Sed horum senten- tum mor-
tia in rejecit Alexander VII. inter alias etiam sequentem, ordine tale.
21. Propositionem damnando : *Frangens jejunium Ecclesia, ad quod*
tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faci-
at : puta quia non vult se subicere præcepto. Accedit ratio : quia ge-
neraliter Leges Ecclesiasticæ in materia gravi, qualis est hæc, obli-
gant sub mortali. Et hinc olim violatores Jejunij jubebantur
excommunicari, *cit. can. 68. Apostolorum :* atqui excommuni-
catio non incurritur, nisi ob peccatum mortale.

40. CONCL. III. Omnes Christiani completo vigesimo Omnes Christiani tenentur illud servare.
primo ætatis anno tenentur servare Jejunium diebus ab Ecclesia
præscriptis, nisi justâ aliquâ causâ excusentur. Ita certa, & com-
munis Doctorum ; idque patet ex praxi, & communi sensu Fide-
lium.

41. Additur notanter *completo vigesimo primo ætatis anno.* Quia, Sed primum completo 21. ætatis anno.
cùm adolescentes ante completum tertium septennium frequen-
tiorè & abundantiorè cibo indigeant ratione augmentationis, seu
ob crescentem ætatem, & caloris abundantiam, noluit Ecclesia
obligationem jejunandi eidem imponere ante completum vige-
simum primum ætatis annum ; ut tenet D. Thomas 2. 2. q. 157.
art. 4. ad 2. & communis Doctorum, ac probat recepta consue-
tudo.

42. Et hoc adeò verum est, ut etiam is, qui explet annum vi- Quid de ultimo die 21. anni ?
gesimum primum in die Jejunij, ante horam ejus ultimam com-
pletam necdum teneatur jejunare ; sed eâ transactâ tenetur,
dummodò possit, nec antea receperit plures refectioes : quia
tunc jam currit tempus præcepti Ecclesiastici, non verò prius.
Bonacina *loc. cit. punct. ult. num. 7. & alij.* Adhuc tamen con-
veniens est, ut adolescentes etiam priori tempore sese ad jejunan-
dum exerceant, & assuescant, plus, minus, secundùm modum æ-
tatis suæ.

43. Cæterùm data doctrina de adolescentibus, intelligen- Adolescentibus, vel infantibus,
da est, quantum ad præceptum Jejunij quoad unicam refectio-
nem : nam à carnibus, aliisque cibis prohibitis, & ipsi abstinere
tenen-

O o o o

tenen-

an liceat
vesci carni-
bus?

tenentur. Infantibus tamen nondum præditis usu rationis, utpote cum præcepti Ecclesiastici capaces non sint, infra primum septennium tales cibos dare licitum est: nisi consuetudine in contrarium existente id scandalosum foret. Reginaldus lib. 4. n. 208. & alij.

Adolescentes possunt obligari ad Jejunium ex alijs causis.

44. Deinde posita Conclusio loquitur solum de Jejnijs Ecclesiasticis: quia adolescentes ante vigesimum primum annum possunt quandoque ex alijs causis obligari ad Jejunium. Nam imprimis possunt teneri ad Jejunia ex Voto: prout Professi Regulam FF. Minorum, jam ante completum vigesimum primum annum tenentur servare Jejunia suæ Regulæ, cum per Professionem dictæ Regulæ vi Voti ab ipsis emissi suo jure cesserint. Similiter tales adolescentes tenentur ad Jejunia pro Sacramentali pœnitentiâ imposita.

Obligatio Jejunij Ecclesiastici est personalis,

45. CONCL. IV. Obligatio Jejunij ab Ecclesia indicti est personalis, unde nequit illud per alium persolvi. Ita communis. Ratio est: quia finis Jejunij Ecclesiastici est, moderatè affligere corpus, carnemque propriam edomare; juxta quod Ecclesia canit in Præfatione Missæ Quadragesimalis: *Qui corporali jejunio vitia comprimis, mentem elevas, &c.*

Et certis diebus affixa.

46. CONCL. V. Obligatio Jejunij Ecclesiastici est certis, ac determinatis ab Ecclesia diebus affixa; atque idè ille, qui tali die jejunare non potest, aut etiam culpabiliter illud violat, non tenetur loco ipsius alio die jejunare. Ita rursus communis; idque patet à simili in præcepto audiendi Missam diebus Festivis, atque in obligatione Sacerdotum recitandi Breviarium, quæ pariter diei affixa est, & cum die transit.

Quid de Jejunio ex voto, vel pro pœnitentiâ injuncto?

47. Dicitur, *obligatio jejunij Ecclesiastici*. Nam loquendo de Jejunio debito ex Voto, est attendenda ipsius voventis intentio: unde qui vovit bis in hebdomada jejunare, dies autem certos non determinavit, potest, quibus voluerit, jejunare; & non jejunans hac die hebdomadæ, tenetur aliâ jejunare: quia sic, & non aliter, sibi obligationem mediante suo Voto imposuit. Qui verò vovit singulis sextis Ferijs jejunare, tenetur hisce determinatis diebus jejunare. Sic pariter discurrendum de Jejunio cuiuspiam imposito à Confessario pro pœnitentiâ Sacramentali: quamvis, si secus non exprimat, Confessarius non censetur ita alligare jejunium certæ diei, ut si tunc non servetur, aut ob impedimentum servari nequeat, pœnitens sit liber à jejunio illo imposterum servando, ne Sacramentum Pœnitentiæ remaneat

neat incompletum ob defectum Satisfactionis, quæ est pars integralis ipsius.

48. CONCL. VI. Qui solvit jejunium ex duplici præcepto Ecclesiæ obligatus, v. g. Vigiliæ & Quatuor Temporum, seu Vigiliæ & Quadragesimæ, unicum numero peccatum committit. Ratio est: quia, licet talis ex duplici titulo obligetur, utrumque tamen præceptum Jejunij Ecclesiastici obligat ex eodem motivo virtutis Temperantiæ: atqui peccata non multiplicantur numero ex multiplicitate præceptorum, quando eandem virtutem respiciunt. Unde in simili omittens auditionem Missæ die Dominico, in quem incidit Festum de præcepto, non peccat duplici peccato. (b)

49. Additur notanter in Conclusionem, ex duplici præcepto Ecclesiæ obligatus; dum videlicet omnia Jejunia Ecclesiastica ex eodem motivo formali virtutis Temperantiæ injunguntur. Nam secus dicendum, si quis obligetur ad jejunium ex duplici præcepto, quod procedit ex motivo diversarum virtutum; ut puta quando quis tenetur jejunare ex Voto, sicque ex motivo formali virtutis Religionis; simulque ex motivo Temperantiæ, ratione concurrentis præcepti Jejunij Ecclesiastici: nam violans hujusmodi Jejunium; duplici specie peccati peccabit, nimirum & contra Temperantiam, & contra virtutem Religionis. (c)

50. CONCL. VII. Si quis cessante causâ rationabili excusante deliberatè statuit, per totam Quadragesimam nunquam jejunare, ratione hujus pravæ voluntatis unum numero peccatum committit, gravius tamen: quòd si verò postmodum hæc voluntas executioni mandetur, tot committuntur peccata numero distincta omissionis externæ Jejunij, quot sunt dies jejunales. Ita Filliucius tract. 27. cap. 5. num. 87. & concordant superius (d) dicta. Ratio primæ partis est: quia dum quis statuit, non jejunare per totam Quadragesimam, actus hic respicit omnia illa Jejunia per modum unius objecti adæquati, non autem fertur voluntas distinctè super singulos dies Quadragesimæ. Altera pars ex eo probatur: quia obligatio Jejunij est singulis Quadragesimæ diebus (Dominicis duntaxat exceptis) affixa; ergo & singulis illis diebus tenetur quis jejunare, & dum non jejunat, committit consummatam omissionem externam Jejunij præcepti.

Solvens jejunium ex duplici præcepto Ecclesiæ obligatus, committit unicum peccatum.

(b) Vide Tract. 3. Dist. 1. n. 41. & seqq. quid si quis ad illud tenebatur ex Voto, ac præcepto Ecclesiæ?

(c) Ut dictum Tract. 3. Dist. 1. n. 47.

Statuens per totam Quadragesimam non jejunare, vel non jejunans, quot peccata committit?

(d) Tract. 3. Dist. 1. n. 57.

Peccant
contra Præ-
ceptum Je-
junij, qui
alios ad id
violandum
inducunt.

§ 1. CONCL. VIII. Peccant insuper contra hoc præceptum Jejunij, qui alios ad jejunium violandum scienter inducunt. Ita communis. Quia tunc tales censentur aliis cooperari in fractione Jejunij: est enim regula generalis, quòd non solùm peccet, qui præceptum transgreditur, sed etiam, qui causa est, ut illud alij transgrediantur absque legitima causa. Hinc peccant Patresfamilias & Oeconomi, qui subditis suis præbent cibos vetitos, quibus jejunium solvant: quinimò non solùm non debent tales cibos ministrare, sed etiam monere, & curare lege Charitatis, ut subditi cessante justâ causâ excusante jejunium servent. Non tamen tenentur ipsos cogere ad servanda jejunia; nimis enim rigorosum, & durum id esset. Filliucius *ibidem* n. 91.

Caupo ap-
ponens car-
nes hospiti-
bus, an pec-
cet?

§ 2. CONCL. IX. Caupo, si adventantibus cibos vetitos, utputà carnes, apponat in locis Catholicis, graviter peccat; nisi urgeat necessitas, aut hospes habeat facultatem eas comedendi. Patet hoc ex priori Conclusionem. Additur, *in locis Catholicis*: nam in locis Hæreticorum, ubi communiter non observantur jejunia, non esset illicitum carnes apponere; dummodò tamen hospites ipsas petant, vel non possit Caupo recusare sine suo gravi incommodo, quia v. g. ab hospibus ad aliud hospitium perreçturis deferendus, vel à Magistratu puniendus foret.

An possit eis
ministrare
cœnam?

§ 3. Quantum ad cœnam attinet, si quidem constet, hospites non teneri ad jejunium, clarum est: eam posse ministrari. Verùm quando constat eos teneri, tunc si Caupo potest sine suo incommodo negare cœnam, tenetur: quia quilibet lege Charitatis obligatur, impedire offensionem Dei, quantum commodè potest. Si verò sine incommodo negare nequeat, utputà quia hospites aliò discessuri, & ibidem cœnaturi essent, aut gravius Deum offensuri blasphemando, vel maledicendo, tunc Caupo non peccat cœnam petentibus ministrando. In dubio autem, an hospites teneantur jejunare, & cœnam petant, præsumi potest eos excusari, sicque cœna porrigi. Filliucius *loc. cit.* n. 92. 93. & alij.

Jejunium
quomodo
obliget pe-
regrinos,
& advenas?
Remissivè.

§ 4. Circa obligationem Jejunij variæ hoc loco possent formari Quæstiones quoad peregrinos & advenas, an, & quomodo obligentur ad Jejunia particularia locorum, per quæ transeunt, & universalialia totius Ecclesie. Verùm de his copiosè jam dictum *Tract. 2. Dist. 3. Quæst. 3. & 4.* Ibi videatur.

QUÆ.

QUÆSTIO IV.

Quæ causæ à Jejunio excusent?

55. **A**Dvertendum, quòd præfens Quæstio præcipuè loquitur de causis ab observatione Jejunij excusantibus, quatenus per præceptum Jejunij unica duntaxat comestio carnium? ^{sensus quæstionis, & quid de estu carnium?} permittitur; non verò, quatenus estus carnium prohibetur: siquidem comestio carnium multò difficiliùs, nec nisi ratione gravioris necessitatis conceditur. Et hæc quidem si evidens sit ac urgens, neque commodè Superior adiri possit, licitum erit manducare carnes, & alios cibos vetitos, etiam absque ulla dispensatione: quòd si tanta necessitas non urgeat, aut de ea evidenter non constet, dispensatione Superioris opus erit, juxta Doctores passim.

56. **CONCL. I.** Quamvis causæ justæ, quibus Fideles ab obligatione Jejunij excusantur, multiplices esse possint; ex tamen commodè ad tria capita revocantur, nempe ad Impotentiam, Pietatem, & Necessitatem. Ita Reginaldus *lib. 4. n. 204.* quamvis nonnulli loco tertij membri ponant Laborem. Ratio est: quia, quando per observantiam præcepti Jejunij læderetur bonum corporis, excusat Impotentia; quando bonum animæ seu spiritûs, excusat Pietas; & quando læderetur substantia externa, excusat Necessitas, seu Labor ad bona externa sive acquirenda, sive conservanda necessarius. ^{Generatio tres causæ excusant à Jejunio, im-potentia, Pietas, Necessitas seu Labor.}

57. **CONCL. II.** Ratione Impotentia excusantur illi, qui sine gravi aliquo incommodo, vel notabili damno, jejunare non possunt. Ita communis. Siquidem per Impotentiam non intelligitur tantummodò impotentia physica, quæ tunc contingit, quando quis non potest absolutè jejunare; sed etiam impotentia moralis, quæ accidit, quando quis absque notabili damno jejunare nequit. ^{Ratione im-potentia excusantur}

58. Sic primò ratione impotentia moralis excusantur à jejunio infirmi, & convalescentes, etiamsi infirmitatem propria culpâ contraxerint: nam quantum ad propositum, non est attendenda culpa præterita, ob quam infirmitas contracta est; sed ipsa præfens impotentia, ob quam quis jejunare nequit, sed indiget multiplici refectione. ^{II. Moraliter impotentes; ut infirmi.}

59. Insuper ob dictam rationem excusari possunt, qui aliquid cibi noctu capiunt, ne necessario somno careant; aut quidpiam ^{Alioquin casus est}

mno neces-
fario, vel
vertiginem
patientes,

Mulieres
gravida, aut
lactantes,
Adolescen-
tes,
Pauperes,

Et senes,

Sexagena-
rij, an om-
nes excu-
sentur?

Resolutio

piam comedunt ad evitandam capitis vertiginem, vel membro-
rum tremorem, aut hujusmodi. Tum quia tale quid potius su-
mitur per modum medicinæ: tum quia Ecclesiæ non censetur
obligare cum tanto detrimento corporali. Bonacina *punct. ult.*
de Jejunio, n. 2. & alij.

60. Deinde hac de causa excusantur mulieres gravida, aut
lactantes, utpote quibus tum pro se, tum pro suo foetu, opus est
copiosiore cibo. Insuper excusantur adolescentes ante vige-
simum primum ætatis annum completum, juxta dicta *n. 41. & 42.*
Rursum excusantur pauperes, qui propter paupertatem ali-
mento carent sufficienti ad unam congruam refectioem in die
Jejunij sumendam: quinimò si alium cibum invenire non pos-
sunt, hi etiam carnes sibi datas licitè comedunt; nam Ecclesiæ
præceptum non obligat sub tam gravi incommodo.

61. Tandem à Jejunio excusantur Senes: nam senectus
ipsa est morbus, & quidem incurabilis, atque indigens mode-
rato & frequentiori cibo. Et hoc quidem certum est de seni-
bus septuagenarijs, quia ut plurimum sunt infirmi, atque egent
crebriori moderatâ refectioem: non enim possunt semel totum
alimentum naturæ sufficiens sumere, cum id ob caloris natura-
lis defectum, qui senectutem comitatur, concoquere non va-
lerent.

62. Quinimò multi Doctores, quos citat, & sequitur San-
chez *l. 7. de Matrim. disp. 32. n. 17.* & Mastrius *loc. cit. num. 20.* exi-
munt quoscunque Sexagenarios à Jejunio: quia (inquiunt)
senum sanitas non est firma & constans, sed fallax & incerta, me-
diâque inter morbum & sanitatem perfectam, atque ex levi mo-
mento in morbum decedit; unde *senibus simili ratione ijs, qui ex
morbo convalescunt, in viclu esse curandum*, notat Galenus *lib. 5. de Sa-
nitate tuenda.*

63. Verùm Lessius *lib. 4. cap. 2. n. 48.* Layman *lib. 4. tract.*
8. cap. 3. n. 2. Bonacina *n. 4.* & alii ab ipsis relati, hoc quidem or-
dinariè procedere ajunt, eò quòd illa ætas pluribus subjacere so-
leat incommodis, & natura tunc facilè tum inediâ, tum repletio-
ne graviter lædatur, & præcipitur: nihilominus tenent, Sex-
agenarios non esse absolutè eximendos à Jejunio, dum constat
non esse debiles, aut infirmos, sed sine damno jejunare possunt.
In dubio autem, an sint robusti & habiles ad jejunandum, faten-
tur omnes, eiusmodi Senes non teneri jejunare: quia stante tali
dubio, exponerent se periculo gravis incommodi.

64. Addit citatus Sanchez, sententiam aliquorum, qui foeminas quinquagenarias ob fragilitatem sexus sui censent à Jejunio excusari, sicut viros sexagenarios, esse opinionem probabilem speculative loquendo, sed in praxi non tutam. Et reverà, nisi aliqua corporis debilitas accedat, aut constet, talem personam viribus jam defecisse, eadem in praxi sequenda non est; imò ipsam omninò improbabilem censet Layman *cit. n. 2. §. illud.*

65. CONCL. III. Ratione Pietatis excusantur à Jejunio, quicumque operibus præstantioribus, ac majoris momenti incumbunt, quæ unà cum Jejunio absque gravi incommodo perficere nequeunt; ut sunt opera Misericordiae, tum corporalis, tum spiritualis; item opera Religionis, ut concionari, docere, Sacramenta administrare, ac hujusmodi. Ita communis. Ratio est: quia labor mentis, ipsiusque ingenij, etiam redundat in corpus, illud affligendo, atque extenuando. Deinde Ecclesia suo præcepto intendit promovere Fideles ad opus bonum, non autem retrahere à meliori bono, seu operibus præstantioribus; ut sunt opera enumerata, & hujusmodi. Et hoc verum est, sive deinde opera illa gratis exhibeantur, sive ob mercedem.

66. Dicitur in Conclusionem, quæ absque gravi incommodo perficere nequeunt. Nam secùs dicendum, si opera illa sint facile compatible cum Jejunio: quod quidem in praxi dijudicandum erit juxta arbitrium viri prudentis, spectatà talium operum qualitate, & attentà ipsius operantis complexione. Porro in dubio melius erit ad tollendos omnes scrupulos, ut Superior cum talibus dispenset: quia circa hoc regula certa & universalis assignari non potest, nisi quòd lex Jejunij Ecclesiastici non obliget cum magna difficultate. Res tota magis declaratur exemplis.

67. Sic excusantur Concionatores, qui prædicant integrà Quadragesimà; quia valdè laborant: secùs, si tantum semel prædicent, nisi multum debilitentur. Similiter Lectores, Confessarii, imò & Cantores, Advocati, Judices, Medici, & alii hujusmodi, qui in suo munere sunt assidui, atque cum magna mentis & ingenij occupatione per totum diem studiis, lectionibus, & compositionibus intenti existunt, adeò ut suum officium agere nequeant cum Jejunio, excusantur ab eo: secùs, si studium &c. sit leve. Et ita loquendo de aliis similibus.

68. CONCL. IV. Ratione Necessitatis, sive laboris corporalis, excusantur à Jejunio, quotquot labore suo vicitant, cum quo jejunium commodè consistere non potest: quales sunt Agricola, Colæ, corporalis,

qui excu-
sentur?

colæ, & fermè Mechanici omnes. Nec refert, utrum sint paupe-
res, vel divites : quia hoc ipso, quòd ex officio laborent, excusan-
tur à Jejunio, si re ipsâ laborem subeant ; prout declarâsse Euge-
nium IV. post alios refert Lessius *cit. cap. 2. n. 43.* Accedit ratio :
tum quia Ecclesiâ diebus jejunalibus nulli prohibet consueta ser-
vitia, & labores subire. Tum quia labor corporalis, si gravis sit
& fermè continuus, valdè corpus defatigat, ejusque vires exte-
nuat, adèd ut laborantibus opus sit frequentiori cibo pro restau-
ratione virium.

Limitatio
quoad La-
bores ali-
quorum ex-
iguos.

69. Dicitur, & fermè Mechanici omnes. Quia communiter ex-
cipiuntur Pictores, quorum opus est ingenij potiùs, quàm viri-
um : item Sculptores, Sartores, & Barbionsores, quorum labor,
cum sit exiguus, per se loquendo non excusat à Jejunio. Hinc A-
lexander VII. sequentem inter alias, ordine 30. Propositionem
damnavit : *Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant,
sunt excusati ab obligatione jejunijs, nec debent se certificare, an labor sit com-
patibilis cum jejunio.* Veruntamen in casibus particularibus atten-
dendum, an non tales quandoque excusentur ex alijs titulis ; ut-
putà ratione paupertatis, si non habent alimentum sufficiens pro
una competenti refectione ; vel alicujus debilitatis adjunctæ, aut
hujusmodi.

Itinerantes,
an, & quan-
do excusen-
tur à jeju-
nio?

70. Ob eandem causam ordinariè excusantur à Jejunio iti-
nerantes, præsertim pedites, si suscipiant longum iter, puta iter
totius diei, vel iter quindecim, viginti, aut duodeviginti millia-
rium Italicorum ; prout exemplificat Bonacina *n. 11.* & Azorius
part. 1. lib. 7. c. 17. quest. 9. hic enim censetur gravis labor interve-
nire. Secùs dicendum, regulariter loquendo, de ijs, qui equi-
tando, vel curru vehendo, tale iter perficiunt : nam hoc genus
itineris non ita defatigat. Unde & Alexander VII. sequentem
inter alias Propositionem, ordine 31. damnavit : *Excusantur ab-
solutè à præcepto jejunijs omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque a-
gant, etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter unius diei conficiant.*
Quòd si verò iter longius sit, aut probabile periculum sublit su-
perventuræ debilitatis ob nimiam corporis agitationem, etiam
equitantes, vel curru vecti, à lege Jejunij excusabuntur. Et hisce
curru, aut equo iter agentibus, annumerandi videntur ijs, qui per
aquam ratibus, aut navibus vecti, itinera sua necessaria perfici-
unt : nam ex una parte tales aquâ vecti, non ita defatigari solent,
sicuti pedibus incedentes ; ex altera verò parte etiam aquei hu-
mores multùm molestant, atque extenuant corpus humanum,
ejus.

ejusque vires debilitant. Quamquam in casibus particularibus hoc ipsum pensatâ viâ diuturnitate, ac temporis, complexionis-que conditione, aliisque circumstantiis, pio proborum virorum iudicio sit dimetiendum.

71. Cæterum allatam doctrinam de itinerantibus non pauci Doctores intelligendam censent de itinere necessario, & quod commodè differri non potest: unde & allata Propositio damnata habet annexam clausulam illam, *Etiamsi iter necessarium non sit.* Et quamvis Azorius *loc. cit.* asserat, eum, qui ludendo valdè est defatigatus, adeò ut cibo ulteriori indigeat, tutò Jejunium solve- re: mox tamen addit, si in fraudem legis se adeò quis ludendo defatigaverit, peccatum committi per hoc, quòd absque neces- sitate detur causa frangendj ex lassitudine jejunium, licet eâ jam datâ non ampliùs peccetur in solvendo jejunio.

Quid, si iter non sit necessarium?

72. CONCL. V. Qui jejunium non servat, bonâ fide pu- tans, se justam non jejunandi causam habere, non peccat, quam- vis re ipsâ non sit justa & sufficiens causa illa. Ita Reginaldus *loc. cit. n. 222.* Bonacina *punct. ult. n. 20.* & alij. Ratio est: quia bona fides eum excusat.

Bonâ fide non jeju- nans, haud peccat.

73. Secùs dicendum de eo, qui dubitat, an habeat justam causam non jejunandi: is enim tenetur jejunare. Ratio est: quia in dubio judicandum est pro possidente: sed possessio stat pro lege Jejunij; ergo stante dubio Jejunium est observandum. Intellige, nisi à Superiore dispensetur cum ipso in Jejunio, vel ni- si is dubium practicè deponat consilio Confessarij, seu alterius vi- ri probi & prudentis, aut aliâ ratione.

Secùs, si quis dubitet, an habeat ju- stam cau- sam non je- junandi.

74. CONCL. VI. Suprà recensitis causis à Jejunio excusan- tibus addi potest alia causa, magis tamen extrinseca, videlicet legitima Superioris dispensatio. Ita omnes Doctores; & patet ex ipsa Ecclesiæ, non rarò dispensantis, consuetudine. Adver- tendum tamen, quòd dispensatione opus non sit, quando neces- sitas est evidens, sed solùm, quando ea est dubia; idque sive ad esum carniùm, sive ad secundam tantùm refectionem.

Dispensatio legitima ex- cusat à je- junio.

75. Porrò, ut ejusmodi dispensatio sit valida & licita, requi- ritur causa rationalis; id est, talis, quæ quidem sufficiens vi- detur, adhuc tamen de ejus sufficientia ad excusandum à Jeju- nio dubitatur, ideòque ad Superiorem recurritur, ut ipsius au- thoritate suppleatur, si quid deesset. Et quidem minor causa, eaque privata sufficit, ut cum uno vel altero in Lege Jejunij per auctoritatem Superioris dispensetur: major verò, eaque publi- ca, ut cum integra Communitate dispensari valeat.

Et quæ ad eam requi- rantur?

Episcopi
possunt di-
spensare in
jejunio.

Item Prælati
Regulares
cum suis.

Parochi an
dispensare
valeant cum
Parochia-
nis?

Causæ ha-
tenus alla-
tæ, an excu-
sent à jeju-
nio ex Voto
debito?

Quid, si con-
stet de alia
voventis in-
tentione?

76. Cæterum ejusmodi Superior, habens legitimam facultatem dispensandi in lege Jejunij cum suis subditis, est Episcopus, aut Prælati Regularis respectu suorum Religiosorum. Ratio est: quia ad Episcopum pertinet dispensatio Juris communis in illis casibus, qui frequenter accidunt; idque tum ex præsumpta, & interpretativa voluntate Summi Pontificis, utpote ad quem ob casuum frequentiam difficilis foret accessus pro obtinenda semper circa Jejunium dispensatione; tum ex longæva consuetudine, ac præscriptione; alioquin ceterè Fidelium Communitati non esset sufficienter provisum. Et hæc eadem ratio militat de Prælati Regularibus respectu suorum Religiosorum, utpote in quos *Ecclesiasticam, & quasi Episcopalem jurisdictionem obtinent*, ut dicitur *c. Abbates. de Privileg. in 6.*

77. Addunt Doctores, etiam Parochos ex causa rationabili posse cum particularibus Parochianis dispensare in lege Jejunij: etsi enim Parochi (imò & Episcopi) non habeant potestatem supra Jus commune, quo præceptum est Jejunium, tamen sive ex tacito consensu Pontificis, sive ex longæva consuetudine, & præscriptione, eisdem acquisita est jurisdictio, & facultas ista dispensandi. Et hoc quidem passim fatentur Doctores in casibus illis, quando Episcopus est absens. Imò etiam præsentente Episcopo, utpote ad quem gravioribus negotijs implicatum non tam facilis patet aditus, præsertim hominibus vilioribus, ad obtinendam dispensationem, posse Parochum cum aliquibus in casu particulari, atque ex justa causa dispensare in lege Jejunij, probabilius censet Mastrius *loc. cit. num. 26.* cum alijs, quos allegat.

78. Quæres, an causæ, quæ juxta dicta excusant à Jejunio Ecclesiastico, pariter excusent à Jejunio ex Voto debito? Resp. affirmativè, dummodò non constet de alia voventis intentione. Ita Sanchez *lib. 4. in Decalog. cap. 11. n. 54.* Bonacina *cit. punct. ult. n. 4.* & alij. Ratio est: quia Votum est lex privata, quam sibi quisque spontè imponit; ergo, si non constet de alia voventis intentione, est interpretandum juxta dispositionem aliarum legum circa eandem materiam, & consequenter eadem causæ utrobique excusabunt.

79. Additur notanter, dummodò non constet de alia voventis intentione. Alioquin enim hæc erit attendenda: nam sicut quis voyendo spontè sibi ipsi legem imponit, ita strictiorem, si voluerit, imponere valebit. Sic potest adolescens ex Voto obligari ad

Dist. III. Quest. I. Quid sit, & quo jure, ac quando obliget Conf. & c. 665
ad jejunium ante vigesimum primum ætatis annum, ut dictum
num. 44.

80. Deinde loquendo de FF. Minoribus, ex vi Regulæ ipso-
rum major requiritur necessitas, ut jejunare non teneantur, in je-
junij Regulæ, quam in jejunij Ecclesiæ: nam ad excusandum
in jejunij Ecclesiæ, non requiritur nisi probabilis necessitas; sed
in jejunij Regulæ requiritur manifesta, ut patet ex cap. 3. Regula,
ibi: *Tempore verò manifesta necessitatis non teneantur Fratres jejunio cor-*
porali: ac notat Petrus Marchantius *ibidem Quest. 3.* & alij Expositi-
tores, quidquid nonnulli contradicant.

DISTINCTIO III.

De Quarto, & Quinto Præcepto Ecclesiæ;

Sive

De Annua Confessione, & Communione Paschali,

QUÆSTIO I.

Quid sit, & quo jure, ac quando obliget Confessio
Sacramentalis?

1. Quartum Ecclesiæ Præceptum sequentibus verbis com-
prehenditur: *Peccata tua Sacerdoti proprio annis singulis con-*
fiteor. De quo in Concilio Generali Lateranensi, sub
Innocentio III. celebrato, & refertur c. *Omnis utriusque sexus, de Pæ-*
nitentijs & remissionibus; sic statutum habetur: *Omnis utriusque sexus*
Fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata sala-
tem semel in anno fideliter confiteatur proprio Sacerdoti: & injunctam sibi
pœnitentiam proprijs viribus studeat adimplere. Quod Præceptum Ec-
clesiasticum ut clarius intelligatur, nonnulla præmittenda viden-
tur: hinc sic

2. CONCL. I. Confessio Sacramentalis est accusatio legitima
de proprijs peccatis, tacta coram Sacerdote, ad eorum ve-
nitiam impetrandam virtute Clavium. Ita in re communis. Et
quidem *ly*, *accusatio*; ita loco generis; reliqua ponuntur loco
differentiæ. Porro per *ly*, *ad eorum veniam impetrandam virtute*
Clavium, denotatur finis, ob quem fieri debet Confessio Sacra-
mental, qui est consecutio veniæ, ac remissio peccatorum ob-
tinenda.

Vppp 2